

Universitetet
i Stavanger

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Deres ref.: 12/3854

Vår ref.: 2012/2900/ALRI

Dato: 28.11.2012

Høringsuttalelse til Forskrifter om rammeplaner for lærerutdanning 8 - 13

Vi viser til høringsnotat datert 31.8.2012.

Universitetet i Stavanger sender herved sin høringsuttalelse på Forskrifter om rammeplaner for lærerutdanning 8 - 13. Høringsuttalelsen er utarbeidet etter innspill fra de berørte institutter ved institusjonen.

Prinsipielt er det positivt med nasjonale rammeplaner som gir en enhetlig og likeverdig utdanning uansett utdanningsinstitusjon. Vi er likevel betenkt over at forslagene til forskrifter om rammeplaner gir lite rom for fleksibilitet, ikke er fremtidsrettet og er vanskelig gjennomførbare i praktisk og økonomisk perspektiv.

Universitetet i Stavanger har følgende kommentarer:

Oppstart høst 2014

Først av alt må vi melde inn at iverksettelsen av de nye planene må utsettes til 2014.

Det er umulig å få til en god kvalitativ behandling og prosess med den foreslåtte fristen fra departementet. Den korte fristen viser at Departementet ikke har tatt tilstrekkelig hensyn til det nødvendige arbeidet som utføres ved universitetene og høyskolene når vi utarbeider nye studieplaner og implementerer nye rammeplaner. Det er et element som legges til grunn i våre retningslinjer for å sikre kvaliteten på studietilbudet.

Praksis

Det er foreslått en økning av antall praksisdager fra 60 til 100 dager.

Det er stor mangel på kvalifiserte lærere i skolen. Allerede i dag må vi avvise kvalifiserte søkere til PPU på grunn av mangel på praksisplasser. En økning i antall praksisdager vil gjøre det vanskeligere å skaffe tilstrekkelig praksisplasser. Det samme gjelder ved strengere krav til praksisveiledere. Dersom kravet til praksisveiledere økes, og særlig om man forutsetter FoU-kompetanse hos veilederne, vil mangelen på kvalifiserte veiledere øke. Resultatet kan bli at opptakskapasiteten ved utdanningsinstitusjonene blir svekket, med de følgene det vil få for antall kvalifiserte lærere i skolen.

Utenlandsopphold kommer til å kreve mer logistikk for å få til dersom en øker antall praksisdager. Selv om en går inn for krav om praksis i 4 og 5 studieår, kunne det være ønskelig med mulighet for å gjøre unntak. Det er krevende å etablere gode opplegg for internasjonale semester. Krav om praksis slik det fremkommer i høringsutkastet vil ytterligere komplisere dette arbeidet.

Det er viktig at den pedagogiske siden tilpasses selve fagutdanningen. For å få dette til kreves det at det er rom for mest mulig fleksibilitet. Eksempelvis tilbyr vi i dag matematikk i lektorutdanningen. Studieretninger innen realfag er omfattende og krever i tillegg til systematiske studier og konsentrasjon, også stor grad av obligatorisk arbeid. Dette i form av blant annet laboratorieøvelser, ekskursjoner, obligatoriske innleveringer og regneøvelser. I realfag kan man ikke uten videre hoppe over en regne- eller laboratorieøvelse da dette danner basis for den videre forståelsen av faget. Disse forhold vanskeliggjør et omfattende løp med obligatorisk sammenhengende praksis i skolen.

Studieplassfinansiering.

Økt antall praksisdager vil føre til økte praksisutgifter. Våre estimater tilsier at utvidelsen vil gi en merkostnad på minst NOK 10 800 per student i de tilfellene praksisveilederoppgavene er innberegnet i lærerens årsverk, og NOK 23 490 dersom det må betales som overtid. Det må være en forutsetning at merkostnadene kompenseres dersom praksis skal utvides i tråd med forslaget til ny rammeplan.

Den nye grunnskolelærerutdanningen er også en mye dyrere modell enn den gamle allmennlærerutdanningen. Vedtakene fra departementet gjør driften av PPU, lærer og lektorutdanningen mye dyrere, og går derfor utover variasjonen av emner og fag vi kan tilby studentene. Lærerstudentene nasjonalt får en mer lik utdannelse med færre faglige valgmuligheter. Mangfoldet i skolen snevres inn. Med stadig pålegg som innebærer dyrere drift, må dette følges opp med økte statlige midler til disse utdanningene.

Slik vi forstår den foreslåtte rammeplanen for profesjonsutdanninger vil det medføre at man ikke kan ha noen fellesundervisning mellom de to PPU-løpene. Flere av utdanningsinstitusjonene vil mangle tilstrekkelige ressurser til å tilby begge løp, dermed risikerer man enten at tilbudet om PPU for lærere i programfag i videregående skole som fører fram mot fag-/svennebrev skrumper sterkt inn, eller at tilbudet om PPU for de øvrige fagene blir mindre. I begge tilfeller kan denne løsningen bidra til å svekke tilgangen på kvalifiserte lærere.

Master som opptak til PPU.

Lærerutdanningen er i dag 4 år. Bachelor med PPU er 4 år. Lektorutdanningen er 5 år. Mastergrad med PPU er 6 år. Vi klarer i dag ikke å mette behovet skolen har for flere lærere. Dette forslaget vil vanskeliggjøre dette ytterligere. På landsbasis er det for lavt søkertall til lærer/lektorutdanning, i tillegg er frafallet stort. Å innføre strengere opptak til PPU vil ikke øke antall søkere til lærerutdanningene, i hvert fall nevneverdig. Samfunnet har et behov for at vi supplerer med PPU utdanning. I dag prioriteres de med master til opptak på PPU. Om vi utelukker de med bachelorgrad helt så får vi et større underskudd av faglærte i skolen.

To fag som opptak til PPU.

Skolen har behov for lærere som kan undervise i flere fag. Det er likevel mange eksempler på at spisskompetanse innenfor enkelte emner er både fordelaktig og uunnværlig. Det er viktig at musikkutdanning er tilstrekkelig som opptaksgrunnlag. En forutsetning for en økt realfagssatsning i skolen er solide lærerkrefter. For å oppnå dette må utdanning av realfagslærere styrkes og støttes. Faglig dybde i matematikk er en berikelse for den som skal undervise elever i grunnskolen. Innenfor språkfag kan det også være behov for ett-faglighet. Det må fortsatt være åpent for opptak av søkere med ett fag.

Opptakskrav til PPU for profesjonsutdanninger

Det er stor lærermangel i tilknytning til programfag i elektro, bygg- og anleggsgfag, samt i teknisk-industriell produksjon. Dersom det innføres bachelorkrav for opptak til profesjons-PPU, er det fare for at det vil bli færre kvalifiserte lærere i disse fagene. Opptakskravene som er foreslått for overgangsperioden 2013-16 bør gjøres gjeldende inntil det blir behov for ny gjennomgang av rammeplanen.

Innpass lektorutdanning

Det bør også kunne gis innpass for skolerelevante fag som ikke tilbys i lektorutdanningen, men hvor utdanningsinstitusjonen har tilfredsstillende tilbud om fagdidaktikk og praksis i det angjeldende fag, slik at faget kan inngå som et alternativt fag 2 i studiet.

Fordypningsoppgaven lektorutdanning

Vi stiller oss uforstående til at fordypningsoppgaven skal vurderes med karakteruttrykket bestått / ikke bestått. Vår erfaring er at studentene vil legge mer arbeid ned i en oppgave som vurderes med bokstavkarakter A-F, hvor laveste karakter for bestått er E. Fordypningsoppgaven bør være tilsvarende en bacheloroppgave.

Musikkutdanning

Alle rammeplanene har fokus på trinn 8-13. Dette er ikke tilfredsstillende med tanke på utdanning av musikk- og danselærere. Institutt for musikk og dans ved Universitetet i Stavanger tilbyr i dag PPU og bachelorstudium i musikk/dans med integrert PPU. Typisk for kandidater utdannet fra disse utdanningene er at de arbeider innenfor et bredt spekter av musikkpedagogiske oppgaver i grunnskoler fra 1. trinn, videregående skoler, kulturskoler, høyere utdanning og i ulike opplæringstiltak i frivillig sektor. På disse ulike opplæringsarenaene arbeider de på alle nivåer, fra det helt grunnleggende til avanserte faglige nivåer som krever stor faglig fordypning. I de spesialiserte kunstfaglige bachelorutdanningene er det et høyt faglig nivå som gjør kandidatene utmerket i stand

til å ivareta undervisningsoppgaver på høyt nivå. Kravet til to fag og til master vil føre til en mangel på faglærte lærere innenfor disse områdene.

Fremtidsperspektiv

Ny rammeplan for grunnskolelærerutdanningen forutsetter at grunnskolelærerstudenter ikke skal ha fellesundervisning med andre. Institusjoner som tidligere har tilbudt allmennlærerutdanning og nå tilbyr både grunnskolelærerutdanning 1-7 og 5-10 har verken lov til å ha fellesundervisning for de to grunnskoleløpene, med lektorstudenter eller andre utdanningsløp. Grunnskolelærerutdanningen er derfor blitt dyrere å drifte. For å kompensere dette har mange utdanningsinstitusjoner sett seg nødt til å tilby et snevrere valg av fagområder. Det vil si at de som blir utdannet nå ikke vil ha samme bredden og variasjonen i sin utdanning. Dersom en stenger for PPU med bachelorgrad og stenger for opptak med ett fag i bunn, vil dette ha langsiktige konsekvenser. Skolen mangler kvalifiserte lærere i dag. Dette vil både begrense antall faglærte og vil gi mindre bredde i fagkretsen til disse. Den faglige kvaliteten som ligger i de som velger å fordype seg innenfor ett fag vil forsvinne fra undervisningsrollen. Mange av dem som ikke velger den tradisjonelle veien til kateteret gjennom lærer- og lektorutdanning vil forsvinne fra skolene. Realfagsløftet som så sårt trengs i grunnskolen, vil få dårligere kår dersom det kreves to fag for å ta PPU. I dag velger folk med realfag som jobber i næringslivet å undervise i skolen i tillegg til jobb i det private, eller for eksempel ved førtidspensjon. Ved å styrke realfagsundervisningen i skolen på denne måten kan bedrifter sikre gode realfagskandidater til fremtidige stillinger. Statoil finansierer Teach First Norway programmet for å styrke realfagsundervisningen og utvikle dyktige nyutdannede til effektiv og inspirerende lærere og ledere. Skolen kan ha bruk for kvaliteten som ligger i at læreren har faglig tyngde innenfor ett felt.

Oppsummering

En revisjon av lektorutdanningen må tilrettelegges slik at målsetningen oppnås, som den beskrives i høringsbrevet: «Det overordnede mål har vært å legge til rette for en kvalitetsheving av lærerutdanningene for trinn 8-13, tilpasset skolens behov for lærerkompetanse.» Snevrere opptakskrav til PPU vil gjøre det vanskelig å avhjelpe mangelen på kvalifiserte lærere i skolen. Kravet til to fag og mer praksis vil gå på bekostning av det faglige innholdet og spisskompetansen som trengs innenfor enkelte områder, som for eksempel realfag og musikk. Dersom vi skal kunne ivareta alle disse hensynene, kan ikke rammeplanene være for kategorisk uten mulighet for fleksibilitet. Den enkelte institusjon må gis en større grad av autonomi enn det det legges opp til i forslaget. Skolens behov for to-faglige kan for eksempel ivaretas gjennom rangering ved opptak som vi allerede praktiserer i dag. Også søkere med mastergrad blir rangert foran de med bachelor, uten at sistnevnte utelukkes helt der det er ledig kapasitet.

- Opptak høst 2014.
- Vi trenger fleksibilitet ved plassering av praksisperioder.
- Å øke omfanget av praksis vil svekke det faglige innholdet i utdanningen.
- Studieplassfinansiering for merkostnader dersom det vedtas økt antall praksis dager.
- Opptakskrav bachelor. Studiesteder gjør sine interne prioriteringer.
- Opptak åpent for ett-faglige. Studiesteder gjør sine interne prioriteringer.
- Fordypningsoppgaven bør være tilsvarende en bacheloroppgave.
- Innpass for skolerelevante fag som ikke tilbys i lektorutdanningen.
- Opptakskrav til PPU for profesjonsutdanninger settes til de som er foreslåtte i overgangsperioden.
- Det legges generelt fortsatt til rette for dagens integrerte musikkutdanning og for PPU for personer med dans- og musikkutdanning i henhold til dagens krav.

Med vennlig hilsen

Marit Boyesen
rektor

John B Møst
universitetsdirektør

Referanse: 2012/579/ALRI

Dato: 11.04.2012

Side: 4/4

Saksbehandler: Aslaug Lunde Risbakken, tlf.: 51 83 13 76